

Seria **KRÓTKICH POMOCY LITURGICZNYCH** powstała jako narzędzie dla posługujących, w celu lepszego wypełniania funkcji. Z tych opracowań mogą korzystać osoby o różnym doświadczeniu: by rozszerzyć lub uporządkować wiedzę. Pierwsza edycja **KPL** ukazywała się w „Wieczniku” w latach 2006-2008. W obecnej, **2 edycji**, poprawiono zarówno kwestie merytoryczne, jak i szatę graficzną, uwzględniono najnowsze prawodawstwo liturgiczne. Nadto zamieszczono odnośnik (adres i QR kod) do strony internetowej zawierającej szersze opracowania i więcej źródeł dotyczących danej funkcji liturgicznej.

„Każdą celebrację liturgiczną należy starannie przygotować przy zgodnym współudziale wszystkich zainteresowanych oraz przy użyciu mszału i innych ksiąg liturgicznych, tak co do strony obrzędowej, jak i spraw duszpasterskich czy muzyki. Dokonuje się tego pod kierunkiem rektora kościoła, uwzględniając także zdanie wiernych w sprawach, które ich bezpośrednio dotyczą. Kapłanowi zaś przewodniczącemu celebracji przysługuje zawsze prawo decydowania o tym, co należy do jego zadań”. (OWMR 111)

Do zasadniczych obowiązków **NADZWYCZAJNEGO SZAFARZA KOMUNII ŚW.** należy pomoc w zanoszeniu jej chorym i niepełnosprawnym. Inne funkcje liturgiczne mogą oni pełnić wyjątkowo tzn. gdy brak właściwych osób i ich czynności musiałby wykonać odprawiający kapłan.

MODLITWY NADZWYCZAJNEGO SZAFARZA KOMUNII ŚWIĘTEJ

Każda funkcja liturgiczna jest świętym posługiwaniem, w którym człowiek jednoczy się z Chrystusem uobecniającym swe zbawcze dzieło. Jest to również służba wobec ludzi, którzy zgromadzili się na wspólną celebrację. Posługujący powinien więc modlić się – nie tylko za siebie, lecz także za tych, którym służy.

Przed liturgią: Przyjdź, Duchu Święty! Udziel mi łaski godnego pełnienia zadań nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej, a wszystkim zgromadzonym na liturgii udziel daru otwarcia serca na przyjście Pana. Naucz nas żyć w zjednoczeniu z Jezusem Chrystusem, naszym Zbawicielem.

Po liturgii: Dzięki Ci, Duchu Święty, za powołanie mnie do pełnienia zadań nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej w liturgii Kościoła. Spraw, abym niosąc innym Chleb życia, wiernie trwał przy Chrystusie, który jest drogą, prawdą i życiem.

MATERIAŁY POMOCNE DLA PEŁNIĄCYCH FUNKCJĘ NADZW. SZAFARZA KOMUNII ŚWIĘTEJ:

DOKUMENTY PODSTAWOWE:

- **KONSTITUCJA O ŚWIĘTEJ LITURGII** z 4 grudnia 1963 r.: nr. 7-8, 10-14, 21, 22§3, 24, 26-30, 34, 48.
- **OGÓLNE WPROWADZENIE DO MSZAŁU RZYMSKIEGO**, 2002: nr. 16-29, 34, 42-45, 49, 85-88, 91, 95-111, 100, 107, 118-120, 160-163, 169, 170, 273-287, 294, 310, 314-317, 336.
- **WSKAZANIA EPISKOPATU POLSKI PO OGŁOSZENIU NOWEGO WYDANIA OWMR** przyjęte na 331. Zebraniu Plenarnym KEP 9.03.2005 r.: nr. 1-3, 7, 8, 35-54.
- **CEREMONIAŁ LITURGICZNEJ POSŁUGI BISKUPÓW**, 2013: **DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH**: nr. 65, 68-83, 99-109.
- **INSTRUKCJA W SPRAWIE FORMACJI I SPOSOBU WYKONYWANIA POSŁUGI NADZWYCZAJNYCH SZAFARZY KOMUNII ŚWIĘTEJ**. 248. Konferencja Plenarna Episkopatu Polski, 21-22 czerwca 1991 r.
- **MODYFIKACJA INSTRUKCJI W SPRAWIE FORMACJI I POSŁUGI NADZWYCZAJNYCH SZAFARZY KOMUNII ŚWIĘTEJ**. 337. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski, 18 października 2006 r.

* W niektórych diecezjach (np. łódzkiej) są wydawane dodatkowe instrukcje.

OPRACOWANIA Z LITURGIKI:

- Nadolski B. **LITURGIKA**, wyd. 2, 2011-2014 (4 tomy).
- **NADZWYCZAJNY SZAFARZ KOMUNII ŚWIĘTEJ I JEGO LITURGICZNA POSŁUGA**, Pelplin 1993.
- Mieszczak S. **POSŁUGA ŚWIECKICH POMOCNIKÓW W ROZDZIELANIU KOMUNII ŚW., OBRZĘDY KOMUNII ŚW. CHORYCH**, Kraków 2006.

WYBRANE ZASOBY INTERNETOWE:

- **DOKUMENTY LITURGICZNE:** liturgia.episkopat.pl
- **NAJNOWSZE DOKUMENTY KOŚCIOŁA POLSKIEGO O LITURGII:** pomocniczy.diecezja.swidnica.pl/index.php/liturgia
- **DIECEZJALNE STRONY INTERNETOWE NSKS:**
 - bydgoska: szafarze.bydgoszcz.pl
 - gnieźnieńska: szafarze.gniezno.pl
 - katowicka: www.szafarze.archidiecezja.katowice.pl
 - poznańska: www.szafarze.archpoznan.pl
 - warszawska: www.szafarze.waw.pl

- **CENTRALNA DIAKONIA LITURGICZNA:** www.oaza.pl/cdl

NINIEJSZA BROSZURA (do pobrania): utn.pl/cdl--kpl-NSKS

Strona zawierająca więcej materiałów dotyczących funkcji liturgicznych: utn.pl/cdl--kpl

Centralna Diakonia Liturgiczna
Ruchu Światło-Życie

KRÓTKIE POMOCE LITURGICZNE

NADZWYCZAJNY SZAFARZ KOMUNII ŚWIĘTEJ

PRZYGOTOWANIE I SPOSÓB WYKONANIA POSŁUGI

WPROWADZENIE

Funkcja ta w Kościele powszechnym została ustanowiona instrukcją *Immensae caritatis* (29.01.1973 r.). Konferencja Episkopatu Polski wprowadziła ją na terenie naszego kraju w dniu 2.05.1990 r. i "określiła warunki, według których biskupi diecezjalni w Polsce mogą zastosować kan. 910 i 230 KPK, czyli powołać nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej".

Zadaniem NSKS jest zanoszenie Komunii św. do chorych oraz pomoc w rozdzielaniu Komunii w czasie Eucharystii, gdy jest za mało zwyczajnych szafarzy (kapłanów albo diakonów), co może być spowodowane np. ich chorobą czy zaangażowaniem w inne funkcje duszpasterskie. Pełnią oni funkcję w diecezji, w której zostali ustanowieni. W innej natomiast – za zgodą biskupa miejsca lub upoważnieni jednorazowo (zob.: **Mszał Rzymski dla diecezji polskich, s. (6)**)

* * *

oprac. Wojciech Kosmowski
odpowiedzialny za CDL
red. techniczna: Patrycja Kulczewska
cdl@oaza.pl

we Wspomnienie św. Ignacego z Loyoli, prezbitera, AD 2018

Do pełnienia różnych zadań w życiu należy się starannie przygotować, zwłaszcza, gdy jest to służba najwznioślejsza – samemu Bogu w czynnościach liturgicznych. Przygotowanie to powinno być różnorakie:

PRZYGOTOWANIE DALSZE

DUCHOWE

Liturgia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego. Posługa liturgiczna nie ogranicza się tylko do czynności spełnionej w liturgii, lecz jest także diakonią we wspólnocie. Wskazane jest zaangażowanie osób pełniących funkcję nadzwyczajnego szafarza Komunii św. w inne dzieło apostołskie w rodzinie, parafii.

TEOLOGICZNE

powinno obejmować następujące zagadnienia:

- właściwe rozumienie liturgii; jej znaczenia w życiu Kościoła, miejscowej wspólnoty parafialnej i w życiu osobistym,
- sposoby obecności Chrystusa w liturgii: w zgromadzeniu liturgicznym, w osobie odprawiającego kapłana, w słowie Bożym, Eucharystii i innych znakach sakramentalnych,
- teologia zgromadzenia liturgicznego i podział funkcji; udział świeckich w liturgii,
- posługa nadzwyczajnych szafarzy Komunii św.: znaczenie, przygotowanie, upoważnienie biskupa, prawa i obowiązki,
- chrześcijański wymiar niedzielnego świętowania, uzasadnienie niedzielnego uczestnictwa we Mszy św.: współczesne możliwości i zagrożenia,
- podstawowe zagadnienia z teologii Eucharystii: Pamiątka, Ofiara, Uczta – czynne, świadome i owocne uczestnictwo; struktura Mszy św. i jej ważniejsze elementy (śpiewy, czytania, modlitwy, obrzędy),
- warunki owocnego przyjmowania i godnego udzielania Komunii św.
- pobożność eucharystyczna i kult Chrystusa Pana w Najświętszym Sakramencie poza Mszą św.
- czynności nadzwyczajnych szafarzy podczas Mszy św. i zanoszenie Komunii św. chorym; duszpasterstwo chorych w parafii i szpitalach,
- świadomość chrzcielna i znaczenie pokuty w życiu chrześcijanina,
- świeccy w życiu Kościoła,
- znaczenie modlitwy i różne jej formy; elementy Liturgii Godzin.

WSPÓLNOTOWE

Przygotowanie do pełnienia funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii św. dokonuje się w czasie specjalnych kursów przed dopuszczeniem do jej wykonywania. Jej pogłębieniu służą doroczne rekolekcje, w czasie których dopuszczenie do tej funkcji jest przedłużane. NSKS mogą także formować się w czasie dni skupienia, w grupach apostołskich, w parafiach.

PRZYGOTOWANIE BLIŻSZE

PODCZAS PRÓB PRZED LITURGIĄ NALEŻY ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA:

- ☞ ustalenie sposobu oraz miejsc rozdzielania Komunii św.: zależnie od liczby wiernych i zwyczajów parafialnych (np. przy prezbiterium, w każdej nawie, na chórze, z tworzeniem szpalerów albo bez nich);

- ☞ określenie ile osób ma pełnić tę funkcję (jeśli na Mszy jest odpowiednia liczba zwyczajnych szafarzy, wówczas NSKS nie rozdzielają Komunii św.);
- ☞ wskazanie miejsc w prezbiterium, które mają zająć posługujący;
- ☞ strój posługujących: alba (a jeśli jej krój tego wymaga, to także humeral i pasek).

UZGODNIENIA Z INNYMI UCZESTNIKAMI CELEBRACJI

- ✓ **proboszcz, główny celebrans** lub osoba przez niego wyznaczona decyduje o tym, czy jest potrzeba, by NSKS na Mszy św. pełnili swoją funkcję,
- ✓ **główny celebrans** lub **ceremoniarz** decyduje o tym, w jakich miejscach i w jaki sposób będzie rozdzielana Komunia św.; jeśli jest więcej szafarzy i zwyczajnie parafialne są znane – mogą uzgodnić te kwestie **między sobą**.

PRZYGOTOWANIE BEZPOŚREDNIE

TUŻ PRZED CELEBRACJĄ NALEŻY PAMIĘTAĆ O TYM, ŻE:

- ☞ posługujący przychodzą do zakrystii w zależności od rodzaju celebracji na co najmniej 15-30 minut przed liturgią, by wyciszyć się, przygotować duchowo i dokonać ostatnich uzgodnień (czy mają pełnić tę funkcję na liturgii – jeśli tak, to w jakim miejscu rozdzielać Komunię, a także, czy nie powinni pełnić także innej funkcji, np. przeczytać lekcji),
- ☞ jeśli nie ma ministrantów ołtarza na kredensie należy przygotować puszkę z komunikantami,
- ☞ jeśli mają pełnić także inne funkcje, to winni się do nich przygotować oddzielnie,
- ☞ istotnym elementem przygotowania jest **wspólna modlitwa** zespołu służby liturgicznej i chwila skupienia w ciszy.

WYPEŁNIANIE FUNKCJI NA MSZY ŚW.

- ☞ idą w procesji wejścia z innymi członkami służby liturgicznej (zwykle za innymi posługującymi, a przed kapłanem) i zajmują wyznaczone miejsca w prezbiterium,
- ☞ przystępują do ołtarza po przyjęciu Komunii przez kapłana,
- ☞ otrzymują Komunię od kapłana – przy czym wypada, aby Komunię otrzymali pod dwiema postaciami (przez zanurzenie albo picie z kielicha),
- ☞ następnie z rąk kapłana otrzymują naczynia zawierające postacie eucharystyczne, które mają rozdawać wiernym,
- ☞ gdy ma być wykorzystane naczynie znajdujące się w tabernakulum w czasie *Baranku Bożego*... przynosi je na ołtarz prezbiter lub diakon (nadzwyczajny szafarz może to uczynić wyjątkowo, np. gdy kapłanowi uniemożliwia to choroba).

SPOSÓB UDZIELANIA KOMUNII:

POD JEDNĄ POSTACIĄ:

Nadzwyczajny szafarz „ukazuje nieco uniesioną Hostię, mówiąc: CIAŁO CHRYSTUSA - przystępujący do Komunii świętej odpowiada: AMEN i przyjmuje Najświętszy Sakrament do ust lub, jeśli jest to dozwolone, na dłoń” (OWMR nr 161); w tym drugim przypadku wierny powinien przyjąć Komunię do ust od razu – czuwa nad tym szafarz.

POD DWIEMA POSTACIAMİ:

Jeśli przyjmujący Komunię św. **piją bezpośrednio z kielicha**, wówczas NSKS podaje kielich mówiąc: KREW CHRYSTUSA, przyjmujący odpowiada: AMEN. Podczas picia z kielicha przyjmujący, jeśli potrzeba, „swymi rękami przysuwa sobie kielich do ust” (OWMR nr 266). Po przyjęciu Krwi Pańskiej nadzwyczajny szafarz ociera puryfikaterem zewnętrzną stronę kielicha.

Jeśli Komunii św. pod obiema postaciami udziela się **przez zanurzenie**, wówczas NSKS trzyma kielich, a kapłan (lub drugi NSKS) naczynie z hostiami i po zanurzeniu części hostii w kielichu podnosi ją mówiąc: CIAŁO I KREW CHRYSTUSA, przyjmujący odpowiada: AMEN.

- ☞ Celem podkreślenia związku Komunii świętej chorych ze sprawowaniem Eucharystii przez wspólnotę parafialną wskazane jest, by przed końcowym błogosławieństwem kapłan przekazał chorym za pośrednictwem szafarzy specjalne pozdrowienie od wspólnoty, a NSKS otrzymywali Najświętszy Sakrament od celebransa po obrzędzie rozesłania wiernych.

ZANOSZENIE KOMUNII ŚW. CHORYM

- ☞ nadzwyczajni szafarze Komunii świętej powinni troszczyć się o osoby obłożnie chore i w podeszłym wieku, które nie mogą fizycznie uczestniczyć w liturgii eucharystycznej w kościele.
- ☞ w ramach duchowego przygotowania NSKS powinien w przeddzień Komunii św. delikatnie zapytać chorego, czy pragnie przed Komunią św. przyjąć sakrament pokuty – jeśli tak, trzeba o tym powiadomić proboszcza; w czasie wizyty przygotowawczej, jeśli zaistnieje taka potrzeba, należy poprosić domowników lub opiekunów chorego o przygotowanie mieszkania (stół nakryty białym obrusem, świece, krzyż, woda święcona, szklanka czystej wody do puryfikacji lub podania choremu);
- ☞ NSKS znosi Komunię św. do chorego w specjalnie do tego celu wykonanym naczyniu umieszczonym w odpowiedniej bursie, którą zawieszka na szyi; swoją posługę poza Mszą św. pomocnik pełni w ubraniu cywilnym, odświętnym;
- ☞ niosąc Komunię św. w drodze nie rozmawia, w modlitewnym skupieniu uwielbia swego Pana i Boga;
- ☞ opis spełniania funkcji, w tym zwykły i skrócony obrzęd Komunii św. chorych udzielanej przez NSKS, znajduje się w księdze liturgicznej:

SAKRAMENTY CHORYCH.

OBZRĘDY I DUSZPASTERSTWO,

Wyd. 2, Katowice 2004, s. 54-63.

- ☞ inne śpiewy, teksty modlitewne i czytania biblijne można odpowiednio dobrać z tekstów liturgicznych danej niedzieli lub święta albo okresu liturgicznego.